

Uvodna pojasnila o delovanju Sveta za odziv na sovražni govor

Članice in člani Sveta za odziv na sovražni govor se zelo zavedamo množice izzivov, ki jih prinaša obravnava problematike sovražnega govora v Sloveniji. Zakonodaja na več mestih prepoveduje spodbujanje sovraštva in nestrpnosti, vendar se zdi za razumevanje javnosti pogosto preveč kompleksna, razhajanja glede definicije sovražnega govora pa obstajajo tudi med strokovnjakinjami in strokovnjaki. Celo pravno gledano gre za izmuzljiv pojav, ki ga poleg kaznivega »sovražnega govora« tvorijo tudi »nesprejemljivi govor«, za katerega prav tako obstaja določena pravna podlaga za sankcioniranje, in »neprimerni govor«, ki ga ni mogoče sodno preganjati. Svet za odziv na sovražni govor pri svojem delovanju upošteva določbe Ustave Republike Slovenije in zakonov s področja enakega obravnavanja in prepovedi javnega izražanja sovraštva, nasilja, nestrpnosti, vendar sovražni govor naslavlja širše od ozke kazensko-pravne kategorije, zato uporablja tudi definicijo Sveta Evrope, ki sovražni govor označuje kot *»vsako obliko izražanja, ki širi, razpihuje, spodbuja ali opravičuje rasno sovraštvo, ksenofobijo, antisemitizem ali druge oblike sovraštva, ki temeljijo na nestrpnosti, kar vključuje nestrpnost, izraženo z agresivnim nacionalizmom in etnocentrizmom, diskriminacijo in sovraštvom proti manjšinam, migrantom ali osebam z migrantskim ozadjem«*.

Svet za odziv na sovražni govor sestavljamo posameznice in posamezniki, ki prostovoljno in v svojem prostem času sodelujemo v poskusu naslavljanja te problematike tako, da opozarjamo javnost na primere, ki so vredni kazenskega pregona, a tudi na tiste, ki niso kazensko pregonljivi. Menimo namreč, da je predvsem primere, ko se manjšine stigmatizira in izkorišča za politične ali kakšne druge družbenosocialne bitke oziroma interese, potrebno javno naslavljanje oziroma na njih reagirati. Vloga Sveta je prav v tem, da opozarja na zanikanje pravic manjšin in marginaliziranih skupin, katerih glas je v večinski družbi v deprivilegiranem položaju. Svet torej v svojih odzivih izhaja iz vprašanja, ali gre za simbolno podrejanje, promoviranje legitimnosti neenakopravnosti, neenakega obravnavanja, diskriminacije, izključevanja, nestrpnosti, nasilja ali sovraštva. Vprašanje, kdaj in na kaj se odzivati, Svet dodatno osmišlja z večstopenjsko preverbo vsakega posameznega primera po naslednjem ključu:

- Ali je uperjeno proti manjšinam v širšem smislu (torej deprivilegiranim, marginaliziranim ranljivim družbenim skupinam, ki niso na položaju družbene moči)?
- Kdo se izreka in ali govori iz pozicije družbene moči in javnega vpliva?
- Kakšen je kontekst in namen sporočila? Ali ima tudi napadena skupina enake vzvode, da se zaščiti pred napadi in nanje javno odgovori?
- Primere, ki ustrezajo prvim trem kriterijem, Svet še dodatno podrobneje preučí.

Svet za odziv na sovražni govor je bil vzpostavljen 28. januarja 2015 v okviru projekta *Z (od)govorom nad sovražni govor* kot devetčlansko telo z mandatom enoletnega delovanja. Projektna skupina je predhodno izvedla več posvetovalnih aktivnosti in javnih pozivov glede prepoznavanja potrebe po odzivanju na sovražni govor in zbiranja predlogov za članstvo v neodvisnem telesu ter izoblikovanja pravil in postopkov njegovega delovanja, za katerega si želimo, da bi bilo dolgoročno oziroma trajno. Gre za poskus vzpostavitve javnega reagiranja, ki se nujno navezuje na dejstvo, da se Svet lahko odziva na sovražni govor zgolj v skladu s svojimi omejenimi zmožnostmi. Kljub temu pa je cilj odzivov v tem, da se z javno razpravo, ki presega atomizirajoče odzive posameznih akterjev, lahko v okviru enega telesa reagira na pojave nestrpne in sovražne javne besede, tudi ko le-ti niso kazensko pregonljivi. Menimo namreč, da je treba z javno in poglobljeno razpravo v naši družbi opozarjati na pojave govora,

Z (OD)GOVOROM
NAD SOVRAŽNI GOVOR

Svet za odziv na sovražni govor je bil ustanovljen v okviru projekta »Z (od)govorom nad sovražni govor«. Deluje kot samostojno in neodvisno telo.

ki bi se ga z ne-odzivanjem in ne-opozarjanjem na možne posledice sicer lahko v prihodnje kar sprejelo za primernega.

Sestava Sveta je načrtno raznovrstna, kar je rezultat poglobljenega postopka izbora izmed številnih prispelih predlogov javnosti in posvetovanja znotraj projektne skupine. Vključene so bile pripombe vseh relevantnih akterjev, predvsem organizacij civilne družbe. Poleg delovanja Sveta namreč projekt vsebuje tudi različne aktivnosti, ki se osredotočajo na lokalne akterje in ranljive (manjšinske) skupine; tematiko sovražnega govora torej skuša naslavlјati na več ravneh hkrati. Zaradi poskusa umeščanja te problematike v različne diskurze in mnogotera okolja, poleg strokovnjakov s področja prava, družboslovja in humanistike, v Svetu sodelujejo tudi osebe iz umetniške sfere, ki lahko raznovrstna občinstva (npr. mlade), dosegaјo/naslavlјajo tudi skozi karikaturο, ilustracijo ali glasbo.

Ves čas svojega delovanja Svet zbira tudi zunanje pobude oziroma opozorila na primere, ki se ljudem zdijo sporni in vredni javnega odziva. Konstruktivnih komentarjev in strokovne kritike ne zavračamo, temveč sprejemamo vsakršne odzive, ki lahko doprinesejo k dodatnim premislekom in uspešnemu delovanju Sveta.